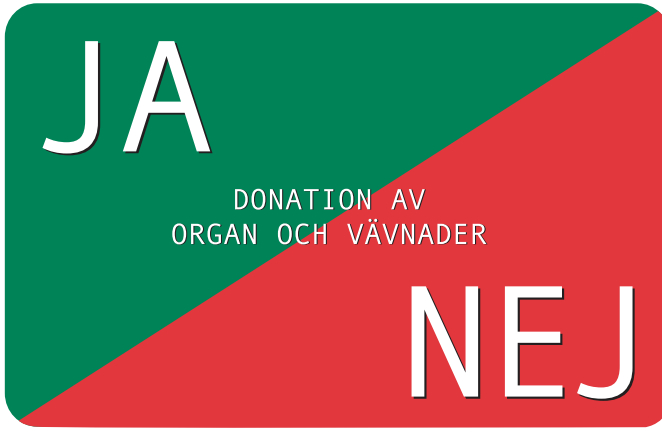

Information om transplantationslagen

**Kan någon annan få
dina njurar när du dör?**

På den här broschyrens framsida ser du hur donationskortet ser ut. Kort som du kan använda finns längst bak. Tryck ut kortet, kryssa för endast ett alternativ, fyll i personuppgifterna och skriv under med din namnteckning.

Bär sedan alltid kortet tillsammans med dina identitetshandlingar.

Information på andra språk

Förutom på lätt svenska finns information om transplantationslagen översatt till ett antal andra språk.

Översättningarna finns på Socialstyrelsens webbplats på Internet, <http://www.sos.se>.

Informationen finns också på lättläst svenska och inläst på ljudkassett.

Mer information

Svar på vanliga frågor om donation av organ och vävnader hittar du i skriften "Donation av organ och vävnader. Frågor och svar". Den finns på Socialstyrelsens webbplats på Internet, <http://www.sos.se>.

Beställningsadress

Fler exemplar av denna broschyr kan beställas på Socialstyrelsens kundtjänst, 120 88 Stockholm
Webbutik: www.strd.se/webshop/socialstyrelsen
Fax: 08-779 96 67

Ange artikelnr : 2003-114-6

Där kan du också utan kostnad beställa utskrifter av informationen på andra språk, på lättläst svenska samt "Donation av organ och vävnader. Frågor och svar".

Ja eller nej till donation?

Att tänka på döden kan kännas svårt. Men transplantationslagen gör det viktigt att du svarar på frågan:

När du dör, kan du då tänka dig att donera dina organ och vävnader för transplantation och annat medicinskt ändamål?

Om du dör utan att ha tagit ställning i den frågan eller inte meddelat ditt beslut så antas du ha svarat ja. Men frågan går först vidare till dina närstående. De har rätt att säga nej.

Varför är det viktigt att du tar ställning?

Av flera skäl är det viktigt att du tydligt svarar ja eller nej på frågan om du kan tänka dig att donera organ och vävnader efter din död.

– Du försäkrar dig om att din vilja respekteras. Den avlidnes vilja gäller *alltid*.

– Dina närstående slipper ta ställning och svara i ditt ställe i en situation när chock och sorg gör det extra svårt att ta beslut.

– Sjukvården kan efter din död ta reda på om man skall förbereda för donation eller inte utan att tid går förlorad.

Alla bör ta ställning, oberoende av ålder, tidigare sjukdomar eller andra förhållanden. Även underåriga, dvs. barn och ungdomar under 18 år kan tänka över sin inställning och skall bli respekterade för den. Förutsättningen är dock att den unge nått sådan utveckling och mognad att han eller hon förstår innebörden av sitt ställningstagande. Det går inte att ange någon generell ålder när detta inträffar.

Vad menas med organ, vävnader och annat medicinskt ändamål?

Transplantationslagen gäller donation av organ och vävnader från avlidna för transplantation och annat medicinskt ändamål. De organ som används för transplantation är främst hjärta, lungor, lever, njure och bukspottkörtel. Exempel på vävnad är hornhinnor, hud, hjärtklaffar och benvävnad.

Med annat medicinskt ändamål menar man i första hand medicinsk undervisning och medicinsk forskning. Lagen förbjuder handel med organ och vävnader.

Transplantationslagen

Transplantation har blivit en allt vanligare och alltmer framgångsrik behandlingsmetod.

I många fall är transplantation enda sättet att rädda livet på en människa. I andra fall kan en transplantation avsevärt förbättra hälsa och livskvalitet. Det gör att behovet av organ och vävnader ökar. Samtidigt minskar tillgången på organ genom att fler människor räddas till livet med avancerad intensivvård.

Organ för transplantation måste opereras ut medan de ännu försörjs med syresatt blod. Endast människor som dör medan de vårdas med respirator kan därför donera organ. Men inte alla som behandlas med respirator kan bli organdonatorer.

Lagen om transplantation m.m. (SFS 1995:831) har kommit till för att underlätta och stödja transplantationsverksamheten. Man skall inte behöva avstå från att hjälpa sjuka människor genom transplantation för att man inte känner till den avlidnes inställning till donation.

De svenska reglerna liknar dem som gäller i flera andra länder. Lagen bygger på individens rätt att själv bestämma om man efter sin död vill donera eller inte och utgår från att den avlidne var positiv om han eller hon inte meddelat något annat.

Transplantationslagen gäller donation från både avlidna och levande givare. För donation från levande gäller särskilda regler. Här informerar vi endast om de regler som gäller för avlidna givare.

Vilken nytta gör donationer?

När det gäller organ transplanterar man idag njure, lever och hjärta med framgång och ger t.ex. människor med leversjukdomar, njur- och hjärtsvikt goda chanser till "normalt" liv igen. Även med lungtransplantationer når man nu goda resultat.

För vissa patienter med svår diabetes kan transplantation av bukspottkörtel eller av insulinproducerande s.k. Langerhanska öar göras.

När det gäller vävnader transplanteras framförallt hornhinnor till patienter med sjukdomar i hornhinnan, hud vid vård av brännskadade samt hjärtklaffar till patienter med olika klaffsjukdomar.

Vem får mina organ och vävnader?

En enda avliden människa kan bli donator av flera organ och vävnader till flera mottagare, men många olika omständigheter skall vägas in. Största behovet tillgodoses först.

Donatorns närstående får inte veta vem eller vilka mottagarna är, och mottagarna får inte veta vem som var donator.

Tänk om jag inte är riktigt död

En vanlig fråga kring organdonation är om man verkligen kan vara säker på att donatorn är död.

Det kan man.

Den ansvarige läkaren går igenom ett kontrollprogram två gånger med minst två timmars mellanrum. Konstaterar han då total hjärninfarkt, dvs. att hjärnan saknar all funktion, är patienten död. Fram till dess behandlas alla fullt ut. Frågan om donation tas upp först efter patientens död. Om donation är möjlig tillåter lagen att man med respiratorns hjälp håller igång andning och cirkulation i högst 24 timmar, eftersom organ för transplantation måste opereras ut medan de ännu försörjs med syresatt blod.

Under dessa 24 timmar utreder sjukvården om den avlidne sagt ja eller nej till donation, vilka organ som kan komma ifråga och till vem eller vilka dessa är möjliga att transplantera.

Med vävnader är det inte lika bråttom. Andning och cirkulation behöver inte hållas igång. Och tiden man har på sig för operation kan vara upp till två dygn.

Hur ser kroppen ut efteråt?

En donation av organ och vävnader sker under värdiga former. Ingreppet görs med samma noggranna rutiner som en vanlig operation. Efteråt sys såren igen och täcks av förband. Om ögonen tagits bort ersätts de med proteser.

Efter operationen får de närstående, om de så önskar, se den döde och ta ett sista farväl.

Meddela om du säger ja eller nej!

Vad som är viktigt är inte i vilken form du redovisar ditt ställningstagande. Det viktiga är att du är tydlig.

Du kan inte välja till vem du donerar. Däremot kan du välja att donera alla organ och vävnader för transplantation och annat medicinskt ändamål, begränsa donationen till transplantationer, undanta vissa organ och vävnader eller helt säga nej.

1. Tala med dina närstående.

Även om du använder något annat sätt är det också bra att låta dina närstående veta vad du tycker.

2. Fyll i Socialstyrelsens donationskort.

Du kan trycka ut kortet direkt ur den här broschyren och sätta kryss i en av rutorna samt anteckna om du vill göra några undantag. Skriv under, datera och bär kortet tillsammans med dina identitetshandlingar. Om du har ett äldre donationskort (det ser inte ut som det i broschyren) så gäller det alltså, men det innehåller inte lika många uppgifter som det nya kortet. Du kan därför byta ut det mot ett nytt kort.

3. Anmäl dig till Donationsregistret.

Du kan anmäla dig till registret genom att fylla i, datera, skriva under och skicka in kupongen på nästa sida. En bekräftelse kommer från registret så att du kan se att uppgifterna stämmer. Om du ändrar inställning så skickar du bara in en ny anmälningsblankett. När en donation blir aktuell kontrollerar ansvarig sjukvårdspersonal alltid med Socialstyrelsens donationsregister om den avlidnes inställning finns registrerad där.

Det är alltid den sist lämnade uppgiften som gäller, vare sig du gjort den känd genom att tala med dina närstående, fylla i donationskort eller anmäla dig till registret.

Anmälan till Socialstyrelsens donationsregister

Jag donerar mina organ och vävnader efter min död

Kryssa endast för ett alternativ.

- för transplantation och annat medicinskt ändamål.
 enbart för transplantation.

Donationen gäller med undantag för följande organ/
vävnader:

- Jag donerar *inte* mina organ eller vävnader.
 Jag vill inte längre vara med i Donationsregistret.
Stryk därför alla uppgifter om mig.

Datum _____ Personnummer _____

Namn _____

Adress _____

Postnr. _____ Postadress _____

Underskrift _____

För underårig vidimeras namnteckningen.

- Ändring av tidigare anmälan.

Du får en bekräftelse på de uppgifter du skickat in
och kan kontrollera att de registrerade uppgifterna är riktiga.

Klipp ut, fyll i, vik ihop och tejpa.

Adress finns på baksidan.

Frankeras ej.

Socialstyrelsen betalar portot.

Frankeras ej.
Mottagaren
betalar portot.

Socialstyrelsen
Donationsregistret

SVARSPOST
110 302 324
110 00 STOCKHOLM

Jag donerar mina organ och vävnader efter min död

- för transplantation och annat medicinskt ändamål.
 enbart för transplantation.
Donationen gäller med undantag för följande organ/vävnader:

Jag donerar *inte* mina organ eller vävnader.

Datum _____ Personnummer _____

Namn _____

Underskrift _____

Kortet utformat av Socialstyrelsen februari 1996

Kryssa endast för ett alternativ.

Jag donerar mina organ och vävnader efter min död

- för transplantation och annat medicinskt ändamål.
 enbart för transplantation.
Donationen gäller med undantag för följande organ/vävnader:

Jag donerar *inte* mina organ eller vävnader.

Datum _____ Personnummer _____

Namn _____

Underskrift _____

Kortet utformat av Socialstyrelsen februari 1996

Kryssa endast för ett alternativ.

Jag donerar mina organ och vävnader efter min död

- för transplantation och annat medicinskt ändamål.
 enbart för transplantation.
Donationen gäller med undantag för följande organ/vävnader:

Jag donerar *inte* mina organ eller vävnader.

Datum _____ Personnummer _____

Namn _____

Underskrift _____

Kortet utformat av Socialstyrelsen februari 1996

Kryssa endast för ett alternativ.

Jag donerar mina organ och vävnader efter min död

- för transplantation och annat medicinskt ändamål.
 enbart för transplantation.
Donationen gäller med undantag för följande organ/vävnader:

Jag donerar *inte* mina organ eller vävnader.

Datum _____ Personnummer _____

Namn _____

Underskrift _____

Kortet utformat av Socialstyrelsen februari 1996

